

Лекція № 7.

РОЗВИТОК КІНЕМАТОГРАФУ В США ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Одним з важливих результатів потрясінь серед американських кінокомпаній у 1960-х роках стало збільшення уваги до важливості режисера. Після розпаду старої студійної системи режисери більше не були працівниками студій, а діяли незалежно. Французька критична увага до режисерів як авторів також допомогла, давши кінематографістам більше влади. Нове покоління режисерів з'явилося в 1960-х роках, щоб привнести нове мистецтво в американський кінематограф і підвищити його престиж.

Ключовими фігурами покоління 1960-х були Стенлі Кубрик, Артур Пенн, Сем Пекінпа та Роберт Альтман. Кубрик, який переїхав до Англії на початку десятиліття, зняв такі важливі фільми, як «Доктор Стренджлав, або Як я навчився перестати хвилюватися і полюбив бомбу» (1964), чорна комедія про ядерний голокост, і «Космічна одіссея» (1968), знаковий твір, який переглянув жанр наукової фантастики. Пенн зняв «Бонні і Клайд» (1967), який драматизував діяльність розбійників 1930-х років і говорив про відчуття соціального відчуження 1960-х років. Найвідомішим твором Пекінпи був «Дика купка» (1969), вестерн, який примітний яскравими зображеннями насильства.

На початку 1970-х на голлівудську сцену увірвалося молоде покоління режисерів. Їх називали «кінобратами» як за молодість, так і через те, що більшість із них були випускниками кіношкіл, що спонукало кіноістеблїшмент говорити, що ці режисери знали більше про старе кіно, ніж про життя. Серед них Френсіс Форд Коппола, Джордж Лукас, Мартін Скорсезе та Стівен Спілберг. Коппола зняв величезний хіт початку 1970-х «Хрещений батько» (1972), фільм, який дав ознаки відродження індустрії. Лукас зняв «Американське графіті» (1973), дуже популярний фільм про

підлітків, який повертається до минулого десятиліття. Першим значним фільмом Скорсезе стали «Злі вулиці» (1973). Після кількох невеликих фільмів Спілберг, наймолодший з групи, зняв фільм, який мав величезний успіх і змінив американський кіноландшафт, «Щелепи» (1975).

Більшість із цих діячів залишалися важливими режисерами протягом десятиліть після відродження Голлівуду в середині 1970-х років. Кілька інших приєдналися до їхніх рядів як найкращі режисери американського кіно. Нью-йоркський Вуді Аллен знімав криві міські комедії, такі як «Енні Холл» (1977), яка отримала премію «Оскар». Майкл Чіміно отримав премію «Оскар» за фільм «Мисливець на оленів» (1978), критично схвалений аналіз війни у В'єтнамі. Британський режисер Рідлі Скотт зняв два надзвичайно значущі фільми: «Той, що біжить по лезу» (1982), футуристичний фільм, відомий своїми візуальними ефектами, і «Тельма і Луїза» (1991), про двох жінок, які втікають від суспільства, де домінують чоловіки.

«Блакитний оксамит» (1986) режисера Девіда Лінча, сюрреалістичний фільм, дія якого відбувається в маленькому американському містечку, був визнаний критиками одним з найкращих американських фільмів 1980-х років. Подібний рейтинг отримав «Чи правильно» (1989) темношкірого режисера Спайка Лі, який також зняв біографічний фільм про войовничого та суперечливого чорношкірого лідера 1960-х «Малкольм Ікс» (1992). Фільм Лі став слідом за іншим суперечливим фільмом, присвяченим новітній історії, «JFK» (1991), режисером Олівером Стоуном, який стверджував, що за вбивством президента Джона Ф. Кеннеді в 1963 році стояла змова урядових чиновників. Актор і режисер Клінт Іствуд отримав визнання як провідний режисер фільму «Непрощений» (1992), вестерн, який отримав премію «Оскар» за найкращий фільм і режисуру.

Якщо якийсь фільм можна так назвати, то «Щелепи» стали переломним моментом у долі американської кіноіндустрії. Так звані блокбастери завжди були частиною голлівудського виробництва, але «Щелепи» переписали

формулу блокбастера і, перш за все, довели, що в поєднанні з новими маркетинговими стратегіями один фільм може принести безпрецедентні прибутки. «Щелепи» став першим фільмом, який заробив студії понад 000 мільйонів силікатських доларів.

Незважаючи на те, що в основі роману-бестселера — відповідно до попередньої формули блокбастера — «Щелепи» не вистачало відомих зірок, але він пропонував казкову, страшну спецефектами механічну акулу-монстра. Зменшення значення зірок і зростаюча важливість спецефектів були аспектами феномену нового блокбастера, який розвинувся після «Щелеп». Ці зміни також свідчать про намір студії привернути увагу дорослих і дітей, найважливішого сегменту кіноаудиторії. Ці тенденції підтвердив фільм, який обійшов «Щелепи» за касовими зборами, «Зоряні війни» Джорджа Лукаса (1977), науково-фантастичний фільм, який продемонстрував найвидовищніші спецефекти космічного польоту, які коли-небудь бачили в кіно на той час. .

«Зоряні війни» сформували феномен блокбастера протягом наступних двох десятиліть. Фільми-блокбастери, як правило, являли собою фантазії, засновані на персонажах коміксів або героях пригод. Лукас і режисер «Щелеп» Стівен Спілберг брали участь у більшості найбільших касових розіграшів. У 1980-х роках Лукас продюсував наступні два фільми із серії «Зоряних війн»: «Імперія завдає удару у відповідь» (1980) режисера Ірвіна Кершнера та «Повернення джедая» (1983) режисера Річарда Маркванда. У цей же час Спілберг став режисером, а Лукас — продюсером трьох фільмів про відважного археолога на ім'я «Індіана Джонс»: «Розкрадачі втраченого ковчега» (1981), «Індіана Джонс і Храм Долі» (1984) і «Індіана Джонс і Останній хрестовий похід» (1989). Інші блокбастери Спілберга включали «Інопланетянина» (1982) про прибульця, залишеного на Землі своїм космічним кораблем, і «Парк Юрського періоду» (1993), твір, який поєднує створену комп'ютером анімацію динозаврів із діями людини. .

Такі зірки бойовиків, як Сильвестр Сталлоне та Арнольд Шварценеггер, також брали участь у феномені блокбастерів, але деякі бойовики показали погані касові збори. У 1990-х роках інші типи фільмів набули статусу блокбастерів. У тому ж році, що й «Парк Юрського періоду», Спілберг також випустив «Список Шиндлера» (1993), фільм про спроби однієї людини врятувати європейських євреїв із нацистських таборів смерті під час Другої світової війни. Ця робота, майже повністю знята в чорно-білому режимі, принесла Спілбергу його першу премію «Оскар». «Титанік» (1997) режисера Джеймса Кемерона зобразив катастрофу «Титаніка» 1912 року, під час якої під час свого першого трансатлантичного рейсу затонув розкішний лайнер. Фільм побив рекорди касових зборів і отримав 11 нагород Оскар. Бойовики та фантастичні фільми залишалися популярними. Одним із найбільших касових зборів у 1999 році став «Прихована загроза», четверта частина серії «Зоряних війн» Джорджа Лукаса.

Мегаблокбастери продовжували правити Голлівудом на початку 21 століття. Гостросюжетний фільм режисера Рідлі Скотта «Гладиатор» став одним із найбільших успіхів 2000 року як у прокаті, так і на церемонії нагородження «Оскар», де він отримав нагороди за найкращий фільм і найкращу чоловічу роль. Ремейки та продовження були добре представлені серед найбільш прибуткових, серед лідерів касових зборів – ремейк «Планета мавп» (2001) та сиквели «Місія нездійсненна 2» (2000), «Година пік 2» (2001), «Парк Юрського періоду III» (2001), «Люди в чорному 2» (2002) і п'ятий фільм «Зоряних війн» «Атака клонів» (2002). Інші великі фільми були зняті за мотивами популярних фантастичних книг - «Гаррі Поттер і філософський камінь» (2001) і «Володар кілець: Братство персня» (2001) - і героїв коміксів - «Людина-павук» (2002) і «Скубі-Ду» (2002).

У той час як блокбастери домінували в економіці кінофільмів, які демонструвалися в кінотеатрах у роки після 1975 року, поява систем доставки домашніх розваг мала не менш глибокий вплив на кінокультуру –

можливо, найразючіший вплив будь-яких технологічних змін в історії медіа. Першою новою системою був відеомагнітофон (VCR), який міг відтворювати попередньо записані відеокасети або записувати програми, що демонструються по телебаченню, для подальшого відтворення. У той же час системи кабельного телебачення значно розширили кількість каналів, доступних для домашнього глядача, а також доступ до останніх фільмів. Коли ці нові технології набули широкого поширення, на горизонті замаячив комп'ютер, який пропонує можливості для домашнього перегляду та як інструмент у виробництві медіа. Цифровий відеодиск, або DVD, став одним із основних способів перегляду фільмів на комп'ютері, а також почав замінювати відеокасети як основний формат для домашнього перегляду.

Технологія відеомагнітофона та DVD породила абсолютно новий спосіб перегляду фільмів на попередньо записаних касетах або дисках, які можна було взяти напрокат або придбати у відеомагазинах. Незважаючи на побоювання кіноіндустрії, нова технологія не сприяла зниженню відвідуваності кінотеатрів. Натомість це створило набагато ширший досвід перегляду фільмів для глядачів, які шукали розваг частіше вдома, ніж у громадських місцях. Наслідки були численні: історія кіно, на додаток до останніх фільмів, стала доступною для домашнього глядача; прокат і продаж касет і дисків принесли кінокомпаніям новий прибуток - у деяких випадках більше, ніж покази в кінотеатрах; а передовий продаж прав на відео дозволив невеликим виробничим компаніям фінансувати створення малобюджетних фільмів.

З кабельними мережами як додатковим джерелом доходу, а в деяких випадках вони самі функціонували як продюсери, одним із наслідків стало значне збільшення незалежного виробництва художніх фільмів. Блокбастери співіснували з десятками менших фільмів, які допомагали залучати більш зрілих глядачів до медіа. Кіно не було домінуючим популярним засобом масової інформації, яким воно було до появи

телебачення, але все одно займало чільне місце. Можливо, через рекламу фільмів і вплив масштабних зображень на великому екрані фільми зайняли центральне місце в дебатах про соціальні наслідки представлення насильства та сексуального контенту в популярних розвагах.

Інші проблеми виникли через перспективу нових технологій, які могли б формувати враження від екрана або змінювати зображення за допомогою комп'ютерної графіки. Кінофільм «Твістер» (1996) режисера Яна Де Бонта досяг нового рівня видовищності спецефектів у створених за допомогою цифрових зображень сценах шалених торнадо. Спецефекти, використані в «Титаніку», були розроблені, щоб замаскувати той факт, що більша частина дії знімалася не на місці розкішного океанського лайнера, а в студії. У фільмах «Прихована загроза» та «Атака клонів» Джордж Лукас використовував цифрові зображення, щоб створити сцени та персонажів, які ніколи не могли б існувати в реальному житті.

На початку 21 століття кіно запропонувало дослідження контрастів. Популярні фільми-блокбастери, доповнені комп'ютерними графічними зображеннями, продовжували привертати безпрецедентну увагу в усьому світі. «Гаррі Поттер і філософський камінь», заснований на героїні юного чарівника з романів британської письменниці Джоан Роулінг, вийшов одночасно на чверть усіх кіноекранів США і побив рекорди касових зборів. У той же час фільми, що представляють художній і культурний інтерес з усього світу, були доступні в кінотеатрах і в різноманітних форматах домашнього перегляду. Нові кінематографи, такі як кіно Ірану та Китаю, привернули увагу критиків, а китайськомовний фільм про бойові мистецтва «Тигр, що причаївся, дракон» (2000) став найуспішнішим фільмом із субтитрами, який будь-коли виходив у Сполучених Штатах. Вступаючи у своє друге століття існування, кінематограф, здається, як ніколи перебуває в стані постійного розвитку.